

- УК - управлінська компетентність;
- ДПК - диференціально-психологічна компетентність;
- СПК - соціально-психологічна компетентність;
- АПК - аутопсихологічна компетентність;
- АК - акмеологічна компетентність;
- СК - спеціальна компетентність;
- ІТК - інформаційно-технологічна компетентність.

Рисунок 1. Структура професійної компетентності керівника

Поєднання соціологічного і соціально-психологічного підходів дає змогу уникнути розгляду організації у вузькому розумінні - лише як соціальної системи і розширити рамки аналізу її як соціального суб'єкта діяльності та спілкування і варіанту комунікативної спільності. Як відмічає В. П. Казміренко, предметом соціальної психології організації є соціально-психологічна регуляція не лише в малих виробничих групах, але і на рівні організації в цілому. У ній виникають процеси, опосередковані складними структурними стосунками і взаємозв'язками, які властиві тільки організації як особливій формі соціально-психологічної спільності [1].

Усе це свідчить про необхідність серйозної професійної підготовки керівників, що включає соціально-психологічну складову. Отже, сучасними дослідниками висувається припущення що *психолого-управлінська компетентність* базується на ціннісних пріоритетах особистості, на глибокій особистісній зацікавленості суб'єкта управління, на суб'єктивно значимих цілях (відповідно до устрою суб'єктивного світу особистості), яку необхідно розглядати через природу організації.

Література

1. Казміренко В. П. Соціальна психологія організації. Монографія. Київ: МЗУУПа, 1993р. – 384с.

ОСОБИСТІСНА ГОТОВНІСТЬ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ ДО НАДАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА СКЛАДОВА ЇХ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Савка Ірина Мар'янівна

Національний університет «Львівська політехніка»,
79013, вул. С. Бандери, 12, м. Львів, savka.iryna@gmail.com

Виступ присвячений необхідності вимоги опрацювання власних психологічних проблем як умови особистісної готовності психолога до надання психологічних послуг та проблемами пов'язаними із формуванням такого плану особистісної готовності в процесі набуття фаху психолога у ВНЗ.

Не зважаючи на те, що за спеціальністю «Практична психологія» можна набути освітньо-кваліфікаційного рівня магістр та стати науковцем чи викладачем психологічних дисциплін, основна задача практичного психолога – надавати психологічну допомогу. Особливістю роботи психолога, в цьому плані є те, що психолог в процесі надання послуг психологічної допомоги, не має іншого інструменту окрім теоретичних знань, вміння ними користуватися та власної особистості. А значить, для того, щоб фахівець міг добре виконувати свої обов'язки, його інструмент, а саме рівень розвитку його власної особистості та рівень вирішення ним власних психологічних проблем, набувають особливого значення.

Світова практика стосовно легітимності надання психологічної допомоги полягає у тому, що вважається недопустимим використання спеціалістом будь-якої психокорекційної, психотерапевтичної техніки у випадку, якщо він окрім диплому психолога, педагога чи соціального працівника не має ще і сертифіката на право використання даного методу. Вважається порушенням професійної етики і протиправними експериментами на людях коли одразу ж після теоретичного ознайомлення із методом він застосовується при наданні допомоги клієнтам. Тільки після того, як спеціаліст сам побув певну кількість часу в ролі клієнта при використанні даного методу, відчув на власному досвіді особливості його впливу, відпрацював навички безпечного використання даного методу під супервізією, видається сертифікат на право використання цього методу при наданні психологічної допомоги клієнтам. Тому, на сьогодні, у всіх кранах світу при підготовці практичних психологів, не залежно від того в рамках якого теоретичного підходу чи психологічної школи вона відбувається, виділяють три обов'язкові компоненти: теоретична підготовка (вивчення теоретичних основ), практична підготовка (освоєння навичок надання психологічної допомоги в процесі клієнтського досвіду та в процесі роботи під супервізією) та особистісна готовність (усунення особистих психологічних проблем особи, що навчається, шляхом набуття клієнтського досвіду). При цьому вимоги до необхідної кількості годин індивідуальної та групової форм роботи в статусі клієнта, є чи не найголовнішою умовою допуску до сертифікації.

Вимога необхідності опрацювання психологом більшої частини своїх власних психологічних проблем ще до отримання диплому за умов дії існуючого вітчизняного законодавства, має підстави ще і тому, що, як показує світовий досвід, зацікавлення професією психолога часто є наслідком важливості психологічних проблем у реальному житті самої людини. Тому фах психолога часто обирають люди із значно більшим рівнем психологічної нестабільності та, навіть, психіатричних проблем. Така людина, підсвідомо відчуваючи свої проблеми та не бажаючи їх оприлюднювати, сподівається отримавши спеціальні знання позбутися психологічного дискомфорту самостійно. Нажаль, такі сподівання є марними, так як механізми психологічного захисту притаманні усім людям не дозволяють навіть найкращому спеціалісту надати психологічну допомогу самому собі. А той факт, що психологічні феномени у людей із психіатричними діагнозами та у тих, кого можна умовно віднести до категорії

психологічно здорових, відрізняються не якісно, а кількісно (все те що є у хворих до певної міри притаманне і здоровим), призводить до того, що такі люди в процесі навчання тільки переконуються у своїй «ненормальності» ще більше та з ними дійсно стаються психотичні зриви. Якщо ж психологічні проблеми людини є настільки значними, що сама людина не здатна навіть усвідомити їх наявності, то така людина з дипломом психолога несе суспільну небезпеку. Адже загальновідомим є те, що людина з невіршеними власними психологічними проблемами не допомагає клієнту, а використовує його для «відігравання» своїх потреб. Цей феномен розповсюджується і на психологічне консультування і на педагогічну діяльність. Ситуація ж надання психологічної допомоги є такою, що клієнт стає особливо беззахисним перед подібним маніпулюванням. Якщо ж проблеми є на рівні психіатричного діагнозу, то небезпека зростає в рази. У вітчизняній практиці не прийнято проводити тестування на предмет психологічного здоров'я та рівня розвитку особистості до того як студент зараховується на навчання для здобуття фаху психолога. У вітчизняному законодавстві не передбачено необхідності обов'язкової сертифікації по певному напрямку надання психологічної допомоги, а достатньо лише мати освітній рівень бакалавра за спеціальністю психолога. Тому загроза порушення правила «не нашкодъ» повинна компенсуватися відповідальністю ВНЗ за те, яким людям видаються дипломи психологів.

У зв'язку із зазначеним, для дотримання професійної етики, отримання клієнтського досвіду в процесі набуття професії практичного психолога у ВНЗ має стати обов'язковою нормою.

З іншого боку забезпечення виконання подібної вимоги в процесі набуття базової освіти практичного психолога у рамках вищої школи пов'язане із рядом організаційних проблем. Зокрема проблематичним є забезпечення вимоги безоцінювального середовища та вимоги самому оплачувати послуги для ефективної роботи у якості клієнта, з одного боку, і вимоги обов'язково виставляти оцінки 30 % студентів на практичних заняттях, та необхідність виставляти залік чи екзамен на підставі кількісних характеристик у Виші - з іншого. Як показує мій досвід викладання дисципліни «Практикум з психокорекції», у межах якого студенти могли б у процесі засвоєння нових навичок ще і напрацьовувати особистісну готовність, відміна модульного контролю призводить до того, що студенти починають сприймати цю одну із найважливіших дисциплін як таку, якій можна не приділяти особливої уваги. Не врахування ж при оцінюванні рівня особистісної включеності у групові процеси та рівня саморозкриття призводять до того, що не тільки не відбувається роботи над особистісними проблемами, а і демонстрація методів психологічного впливу та напрацювання навичок у застосуванні певних технічних прийомів стає проблематичним, адже більшість із них не можуть бути продемонстровані без розкриття феноменології реальної життєвої ситуації.

Одним із шляхів виходу із вказаного глухого кута може стати заохочення залучення студентів-психологів в проекти, які включають проходження клієнтського

рівня за різними школами надання психологічної допомоги. Це дозволить майбутнім психологам не тільки набути особистої готовності до надання психологічної допомоги, а й прилучитися до культури проведення психокорекційних груп та визначитися із тим який психокорекційний підхід їм більше імпонує. Адже відомо, що для того, щоб психологічна допомога була ефективною, психолог має знайти «свій» метод, а клієнт «свого» психолога.

Література

1. Гингер С., Гингер А. Практическое пособие для психотерапевтов / Пер. с фр. Л. Гинар. — М.: Академический проект; фонд «Мир», 2010. — 217с. — (Психотерапевтические технологии).
2. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов. — М.: ТЦ «Сфера», 2001 — 512 с.
3. Приц А., Викуаль Е. Групповий психоаналіз: Теорія. Техніка. Застосування. / Перекл. Галина Котовська; наук. редак. Софія Грабовська і Галина Католик. — Львів: Астролябія, 2006. — 312с.

СПІВВІДНОШЕННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАТИВНОЇ ТА ПЕРЦЕПТИВНО-НЕВЕРБАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

Сазонова Олена Володимирівна

Національний університет «Львівська політехніка»

79013, вул. С. Бандери, 12, м. Львів, Україна, lenochka_ivanova@mail.ru

В роботі описані результати пілотажного дослідження взаємозв'язку між соціально-комунікативною та перцептивно-невербальною компетентністю викладачів Львівської середньої загальноосвітньої школи.

Соціально-комунікативна компетентність є складною і різносторонньою особистісною характеристикою, яка забезпечує вміння орієнтуватися в соціальних ситуаціях, здібності правильно визначати особистісні характеристики та емоційні стани інших людей, здатність вибирати адекватні способи поведінки з людьми та реалізувати ці способи в процесі взаємодії. Оскільки педагогічна діяльність будується за законами спілкування і людської комунікації, то соціально-комунікативна компетентність педагога - це один з найважливіших чинників ефективного педагогічного спілкування.

В сучасних умовах необхідний такий спосіб формування соціально-комунікативної компетентності, який забезпечував би розвиток всіх її складових: не тільки знань, умінь, навиків, але і досвіду загальної і професійно-педагогічної комунікації, комунікативно значущих якостей, емоційно-ціннісного ставлення до діяльності. В зв'язку з цим на передній план висуваються завдання комунікативного самовдосконалення, цілеспрямованої і послідовної підготовки до самопроєктування соціально-комунікативної компетентності.